

Räddningsinsatser för salamandrar i Olovslundsdammen 2020

November 2020

Miljöförvaltningen,
november 2020

Räddningsinsatser för salamandrar i Olovslundsdammen 2020
November 2020

Utgivare: Miljöförvaltningen
Kontaktperson: Gunilla Hjorth
Omslagsfoto: Jonas Dahlberg

Konsult:
Martina Kiibus

Kartläggning av och räddningsinsatser för salamanderpopulationerna i Olovslundsdammen, Bromma

Martina Kiibus, 2020-11-29

Sammanfattning

Olovslundsdammen är en av Stockholms stads individtätaste vattensalamanderlokaler. Då den intilliggande plaskdammen utgör en fälla för salamandrarna under deras vårvandring till Olovslundsdammen, har Olovslundsskolan sedan 2008 kartlagt och räddat de vattensalamandrar som har påträffats i plaskdammen. Detta har skett under handledning av Martina Kiibus på uppdrag av Bromma stadsdelsförvaltning och miljöförvaltningen i Stockholms stad.

2020 hittades och räddades 79 större vattensalamandrar (33 hanar, 45 honor och 1 juvenil) samt 267 mindre vattensalamandrar (113 hanar, 154 honor). Under 2008-2020 har sammanlagt 1403 större och 4329 mindre vattensalamandrar räddats. Under hela perioden har endast nio större vattensalamandrar påträffats döda. Detta visar att Olovslundsskolan gör en värdefull insats för att förstärka och utveckla salamanderpopulationerna i Olovslund.

För fjortonde året i rad genomfördes i maj 2020 en inventering av Olovslundsdammen, då 197 större och 585 mindre vattensalamandrar observerades.

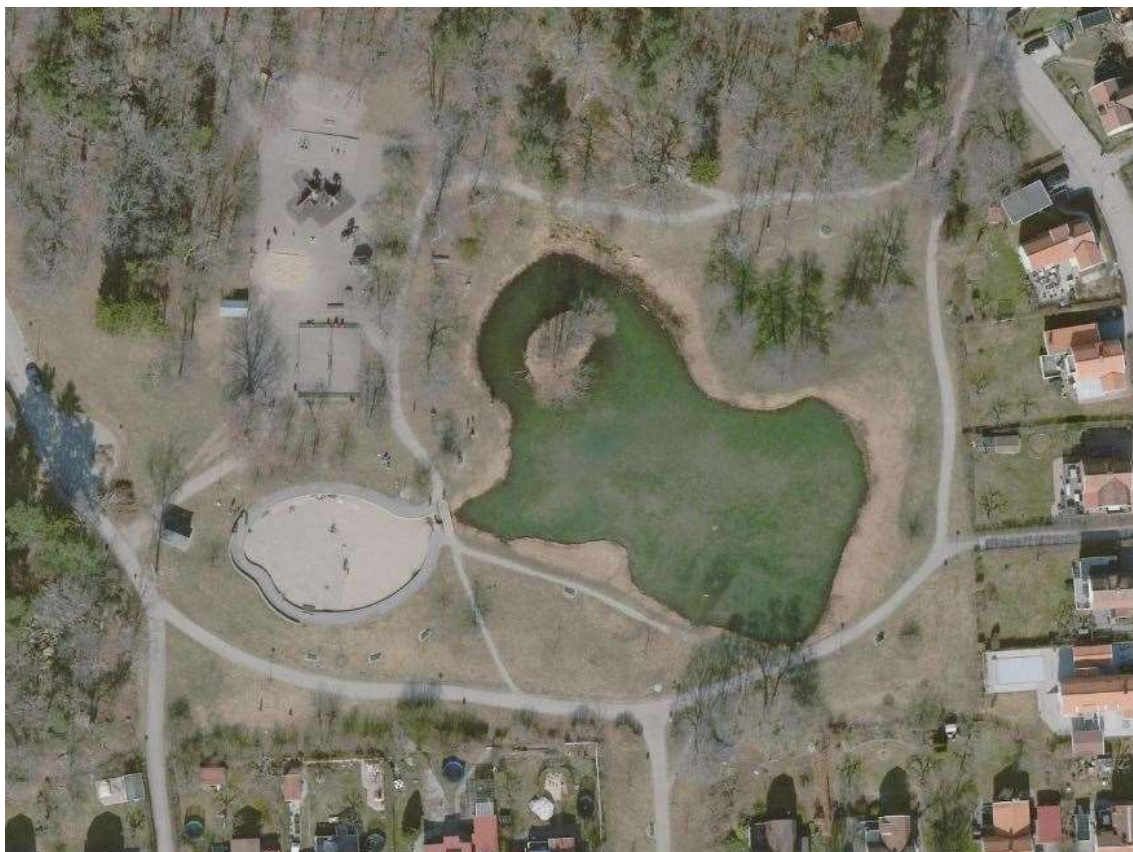
Inledning

Under våren 2020 har Martina Kiibus på uppdrag av Bromma stadsdelsförvaltning och miljöförvaltningen i Stockholms stad handlett och analyserat Olovslundsskolans kartläggning av och räddningsinsatser för större och mindre vattensalamandrar vid Olovslundsdammen.

Bakgrund

Olovslundsdammen är en anlagd damm i en parkmiljö inom villaområdet Olovslund. Dammen är en av Stockholms stads individtätaste vattensalamanderlokaler vid den tid på året då djuren genomför sin lek. En grov uppskattning är att villaområdet i Olovslund inklusive dammen hyser cirka 10 000 mindre vattensalamandrar och cirka 1 000 av den större arten. Dammen är grund, relativt varm och väl solbelyst samt fri från fiskar och kräftor (som annars äter salamandrarna eller deras ägg och larver) och utgör därmed en god lekmiljö för de båda salamanderarterna. Det finns också ett starkt engagemang i omgivande villaområde för dammen och dess lekande salamandrar. Problemet är att den är isolerad från andra dammar och våtmarker och därmed sårbar för eventuella störningar. För att säkerställa salamanderpopulationerna krävs det därför åtgärder i syfte att säkerställa och förbättra livsmiljön för djuren.

2007 tog Bromma stadsdelsförvaltning fram en skötselplan för Olovslundsdammen och stadsdelsförvaltningen är också ansvarig för dammens och parkområdets skötsel. Viktiga inslag i skötselplanen är bl a reglering av dammens vattenmängd och tidpunkter för påfyllning samt slätter av vassen i dammen. Under arbetet med skötselplanen kom det fram att den intilliggande plaskdammen utgör en fälla för vattensalamandrarna under deras vandring till Olovslundsdammen (här även kallad "naturdammen") från övervintringslokalerna i omgivningarna (Fig 1). Plaskdammen är torrlagd under salamandrarnas vandringsperiod (april-maj) och fylls inte med vatten förrän i slutet av maj. Dammens kanter är lodräta vilket innebär att de salamandrar som ramlat ner i plaskdammen inte kan ta sig upp igen.

Figur 1. Olovslundsdammen med den angränsande plaskdammen till vänster i bilden. Muren längs den västra kortändan av plaskdammen kan skönjas i bilden. Ortofoto 2020 från Stockholms stadsbyggnadskontor.

För att förhindra att salamandrarna fastnar och dör i plaskdammen under sin vandring mot Olovslundsdammen finansierades och uppfördes i april 2008, med artskyddsmedel från Länsstyrelsen och i samarbete med Bromma stadsdelsförvaltning, en låg mur vid den västra kortändan av plaskdammen (den del av plaskdammen som är längst bort från naturdammen). Tanken med muren är att den ska hindra salamandrarna från att hamna i plaskdammen och istället dirigera om dem så att de vandrar mot naturdammen. Muren tycks ha en tydlig effekt, vilket syntes bäst i samband med uppförandet 2008. Effekten av muren är dock inte hundra procentig, vilket kanske inte heller var väntat, eftersom den endast är 26 meter lång och därmed inte är heltäckande runt plaskdammen.

Under våren 2008 inleddes ett samarbete med Olovslundsskolan. Skolklasser i åk 4 kartlade, under ledning av läraren Elisabet Söderlund, salamandrarnas vandring för att se hur många som fastnade i plaskdammen och om muren fick någon betydelse. Eleverna flyttade också över påträffade salamandrar från plaskdammen till naturdammen. Denna insats har därefter upprepats varje vår utan avbrott. Från 2019 har läraren Christina Lindqvist från Olovslundsskolan övertagit rollen som ansvarig för kartläggningen. För att kunna samla in och flytta salamandrarna har Olovslundsskolan fått dispens från Artskyddsförordningen från Länsstyrelsen.

Under senare år har Olovslundsdammen vuxit igen alltmer, varför Bromma stadsdelsförvaltning har tagit fram en åtgärdsplan för att minska igenväxningen och återskapa fria vattenspeglar. Röjningsarbetet påbörjades under hösten 2017 och fortsatte under 2018, 2019 och 2020. Elisabet Söderlund har fotodokumenterat vegetationens utveckling en gång i veckan under hela säsongen 2018, 2019 och 2020, som underlag för att kunna hitta den bästa skötsellösningen. Sedan 2019 har

naturdammen fått en automatiskt styrd vattenpåfyllning som ska garantera en fast vattennivå i dammen.

Metodik

Under lekperioden, dvs från slutet av mars till slutet av maj, genomfördes plaskdammen intill Olovslundsdammen regelbundet. Arbetet utfördes av elever i åk 4 i Olovslundsskolan, som under ledning av deras lärare Christina Lindqvist och Elisabet Söderlund dagligen iakttog hur många honor, hanar och juveniler av större respektive mindre vattensalamander som fastnade i plaskdammen. För att få en tydligare bild av själva vandringen noterade eleverna också var i plaskdammen salamandrarna påträffades samt hur vädret varit natten innan. Klasserna hade gjort i ordning fem större lövhögar fördelade längs dammens innerkant. Dessa lövhögar vittjades försiktigt varje dag, varefter de vattnades för att hållas fuktiga, då djuren är mycket känsliga för uttorkning. De funna salamandrarna flyttades därefter varsamt över till naturdammen.

Kvällen den 8 maj 2020 genomfördes en räkning i lampljus av antalet salamandrar i Olovslundsdammens strandzon. Lampinventeringen kompletterades med håvning i strandkanten. Tidigare år har denna inventering skett tillsammans med de närboende i samband med den så kallade salamanderkvällen. I år fick vi dock genomföra den på egen hand pga restriktionerna med anledning av Covid-19. I övrigt var metoden densamma som tidigare år. En skillnad är dock att eftersom det var färre som inventerade jämfört med tidigare år, så var det mindre risk för att en individ registrerades flera gånger samt mindre risk för uppgurmling pga håvande barn.

Resultat

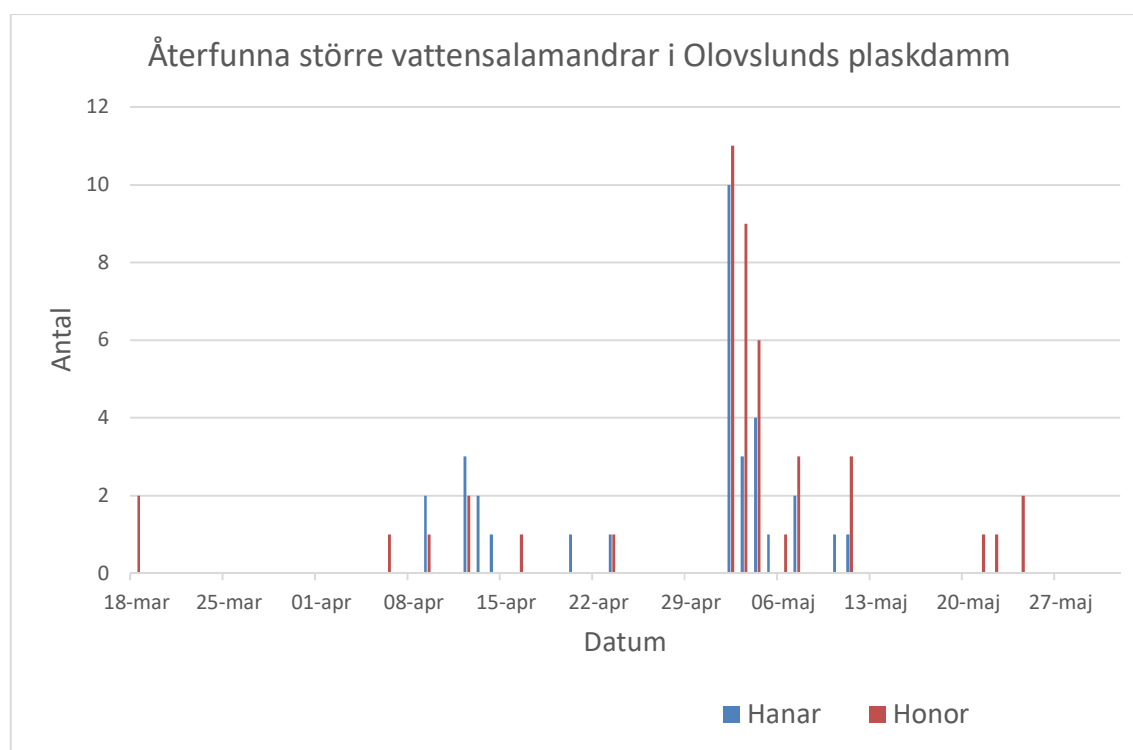
Kartläggningen av vandringen till Olovslundsdammens plaskdamm

Våren kom igång ännu tidigare än föregående år och den 18 mars hade isen släppts på Olovslundsdammen och inventeringen påbörjades. Därefter bevakades plaskdammen dagligen till och med den 31 maj. Sedan släpptes badvattnet på. Under perioden 18 mars till 31 maj räddade eleverna och deras lärare 79 större vattensalamandrar, varav 33 hanar, 45 honor och 1 juvenil (Fig 2), samt 267 mindre vattensalamandrar (113 hanar och 154 honor, Fig 3) från plaskdammen. Dessutom påträffades två döda mindre vattensalamandrar.

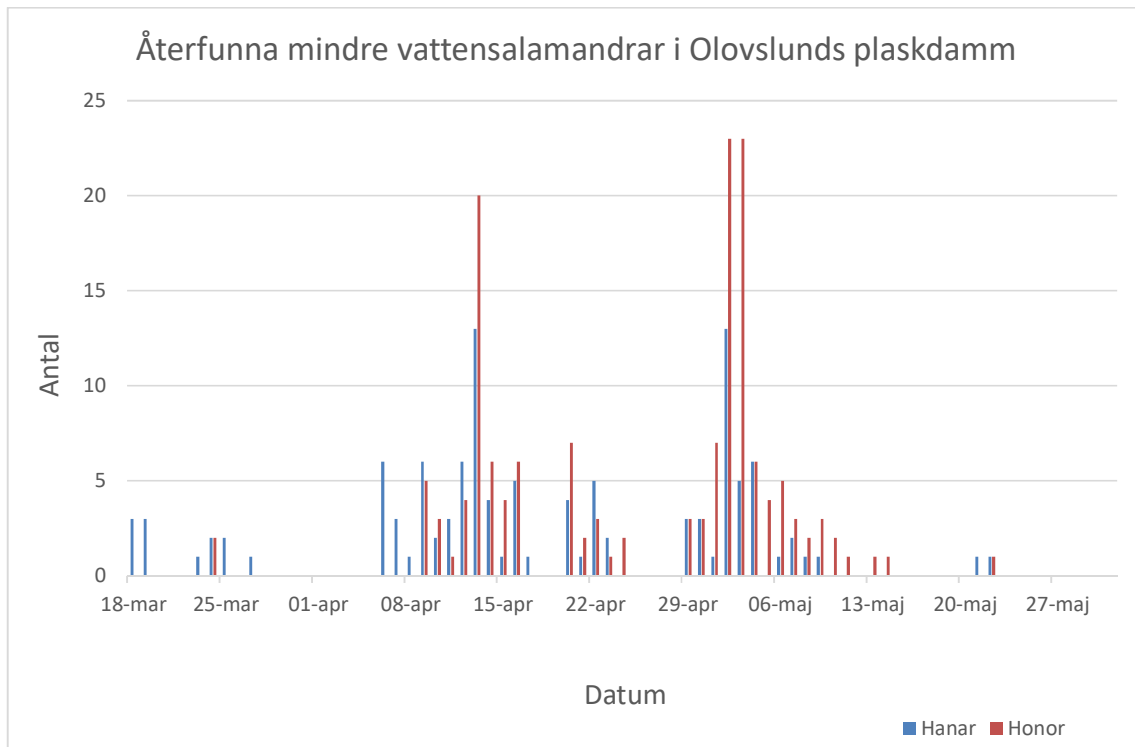
Precis som tidigare år sågs ett tydligt samband mellan antal återfunna vattensalamandrar och vädret, dvs flest djur återfanns när det var varmt och fuktigt. Den första natten under kartläggningsperioden var ganska varm (7 grader). Under de första två dagarna, 18-19 mars hittades 2 större och 6 mindre vattensalamandrar. Sedan följde en period med kalla och torra nätter när det till och med var minusgrader, då inga större och endast sammanlagt 7 mindre vattensalamandrar återfanns (Fig 2 och 3). Den 6 april hade föregåtts av lite regn och natten var varmare. Då återfanns 1 större och 6 mindre vattensalamandrar. Nu följde en period med lite skiftande väder, vilket tydligt avspeglades i antalet funna salamandrar. Natten till den 9 april var det 9 grader varmt och den 9 april återfanns 3 större och 11 mindre vattensalamandrar. Den 11 april var det frost i gräset medan natten mot den 12 april återigen var varm och regnig vilket resulterade i att 5 större och 10 mindre vattensalamandrar återfanns. Under perioden 6 – 17 april återfanns sammanlagt 13 större och 100 mindre vattensalamandrar. Sedan följde ett par dagar med kalla torra nätter innan det åter blev varmare och under perioden 20-24 april återfanns sammanlagt 3 större och 27 mindre vattensalamandrar. De följande nätterna var torra och kalla och inga djur återfanns. Allra flest djur hittades den 2-4 maj då sammanlagt 44 större och 76 mindre vattensalamandrar återfanns. Det hängde ihop med att det föll ett rejält regn den 2 maj och det blev varmare. Även under de följande dagarna hittades salamandrar dagligen. Totalt återfanns under perioden 5-11 maj 12 större och 25 mindre vattensalamandrar. Därefter återfanns endast enstaka djur och efter den 25 maj hittades inga djur alls, varför kartläggningen avslutades den 31 maj.

Flest salamandrar brukar återfinnas i den ände av plaskdammen som är närmast naturdammen, vilket inte är så förvånande eftersom det är dit djuren strävar i sin vårvandring. Det gäller framför allt i början av säsongen. Av de mindre vattensalamandrarna hittades 209 av de återfunna 267 djuren i de högar som är närmast plaskdammen, varav 104 i den allra närmaste högen. De större vattensalamandrarna var däremot mer jämnt fördelade i år, det var bara den hög som ligger allra längst bort som hade klart färre djur än de andra högarna. En annan förklaring till fördelningen mellan de olika högarna kan vara skillnader i mikroklimat. Christina Lindqvist noterade också att de djur som låg i en av de högar som är närmast plaskdammen på södra sidan rörde sig mer än salamandrarna i de andra högarna. I början av perioden hittades flest djur i den högen istället för den som var allra närmast plaskdammen. För att utesluta att det skulle bero på skillnader i löven bytte Elisabet Söderlund plats på löven i de två högarna.

Två mindre vattensalamandrar påträffades döda. En av dem låg utanför den hög som det brukade vara mest rörelse i och hade torkat ihjäl under natten. Den andra var en cirka 4 cm stor juvenil som hittades i högen närmast dammen. En större salamanderhona saknade stjärt men såret såg läkt ut och hon föreföll pigga när hon fick komma ner i naturdammen.

Figur 2 Antal påträffade större vattensalamandrar i plaskdammen invid Olovslundsdammen. De blå staplarna visar antal hanar och de röda visar antal honor. En juvenil återfanns också. Dammen började kartläggas den 18 mars och kontrollerades därefter dagligen fram till den 31 maj. Flest djur hittades den 2-4 maj, då det var regnigt, fukt i marken och varma nätter.

Figur 3 Antal påträffade mindre vattensalamandrar i plaskdammen invid Olovslundsdammen. De blå staplarna visar antal hanar och de röda visar antal honor. Dammen började kartläggas den 18 mars och kontrollerades därefter dagligen fram till den 31 maj. Flest djur hittades den 2-4 maj, då det var regnigt, fukt i marken och varma nätter.

Jämförelse med tidigare år

Under motsvarande salamanderkartläggning 2019 hittades och räddades 44 större vattensalamandrar, varav 25 hanar och 19 honor samt 91 mindre vattensalamandrar, varav 42 hanar, 45 honor och 4 juveniler (Fig 4).

2018 hittades och räddades 76 större vattensalamandrar, varav 35 hanar, 38 honor och 3 juveniler samt 256 mindre vattensalamandrar, varav 109 hanar, 144 honor och 3 juveniler.

2017 hittades och räddades 77 större vattensalamandrar, varav 32 hanar, 44 honor och 1 juvenil samt 221 mindre vattensalamandrar, varav 107 hanar, 113 honor och 1 juvenil.

2016 hittades och räddades 108 större vattensalamandrar, varav 51 hanar, 53 honor och 3 juveniler samt 346 mindre vattensalamandrar, varav 175 hanar, 168 honor och 3 juveniler. Dessutom påträffades en död större och 16 döda mindre vattensalamandrar i plaskdammen.

2015 hittades och räddades 90 större vattensalamandrar, varav 52 hanar, 34 honor och 4 juveniler samt 289 mindre vattensalamandrar, varav 122 hanar och 167 honor. Dessutom påträffades en död större och en död mindre vattensalamander.

2014 hittades och räddades 72 större vattensalamandrar i plaskdammen, varav 36 hanar, 32 honor och 4 juveniler samt 356 mindre vattensalamandrar, varav 166 hanar, 189 honor och en juvenil.

2013 hittades och räddades 137 större vattensalamandrar i plaskdammen, varav 68 hanar och 69 honor samt 409 mindre vattensalamandrar, varav 205 hanar och 204 honor.

2012 hittades och räddades 130 större vattensalamandrar (79 hanar och 51 honor) samt 419 mindre vattensalamandrar (207 hanar och 212 honor). Två döda mindre och en död större vattensalamander hittades också.

2011 hittades och räddades 123 större vattensalamandrar, varav 62 hanar och 61 honor samt 330 mindre vattensalamandrar (136 hanar och 194 honor) från plaskdammen. Fyra döda mindre och en död större vattensalamander påträffades.

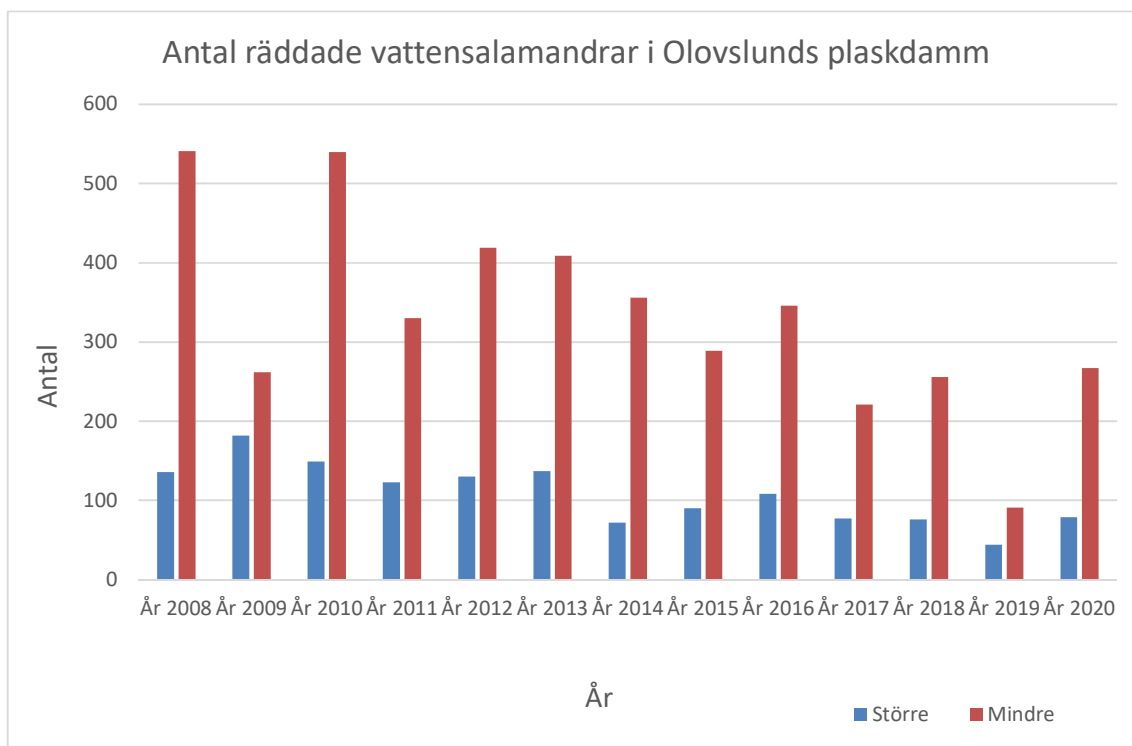
2010 hittades och räddades 149 större vattensalamandrar i plaskdammen (49 hanar och 100 honor) samt 540 mindre vattensalamandrar (224 hanar och 316 honor). Dessutom påträffades fyra döda mindre vattensalamandrar.

2009 hittades och räddades 182 större vattensalamandrar i plaskdammen och 262 mindre vattensalamandrar samt fyra döda mindre vattensalamandrar.

2008 hittades 136 större och 541 mindre vattensalamandrar (samt 40 döda mindre och 4 döda större vattensalamandrar). Det var en tydlig nedgång i framför allt antalet mindre vattensalamandrar som fastnat i plaskdammen efter att muren uppförts den 11 april (Fig 4).

Jämfört med 2019 påträffades och räddades fler salamandrar i år. 2019 var våren torr och kall vilket troligen påverkade det årets resultat. Dessutom var år 2019 det problem med att lövhögarna vid flera tillfällen var förstörda vilket kan ha inneburit att salamandrarna redan flyttats när eleverna kom för att inventera.

Resultaten bekräftar att plaskdammen innebär ett allvarligt hot mot populationen av framför allt större vattensalamander, något som temporärt åtgärdats med hjälp av den uppförda muren och framför allt tack vare Olovslundsskolans insatser. Under de här åren (2008-2020) har sammanlagt 1 403 större och 4 329 mindre vattensalamandrar räddats. Endast nio större vattensalamandrar har påträffats döda.

Figur 4 Antal påträffade och räddade vattensalamandrar i plaskdammen i Olovslund under åren 2008-2020. De blå staplarna visar antal påträffade större vattensalamandrar, de röda visar antal mindre vattensalamandrar. Uppförandet av muren år 2008 medförde en minskning av framför allt antal påträffade mindre vattensalamandrar. Sammanlagt har 1 403 större och 4 329 mindre vattensalamandrar räddats. Under hela perioden har endast nio större vattensalamandrar påträffats döda.

Inventeringarna i Olovslundsdammen

Vid inventeringen den 8 maj observerades 197 större och 585 mindre vattensalamandrar (Fig 5). Det var en fin och klar kväll med god sikt där vattnet var klart. I strandkanten närmast bron på både norra och södra sidan var det dock oerhört grumligt och mycket lågt vatten vilket gjorde att det saknades vattenspegel. Endast ett fåtal djur observerades där varav en större vattensalamander krälade omkring i leran. När vi närmade oss borten änden av dammen (jämfört med bron) började vattnet klarna och det var mer vatten närmast stranden så där observerades fler djur. Flest djur sågs där rotfilten tagits bort.

Årets resultat var det högsta hittills när det gäller antalet observerade större vattensalamandrar. När det gäller mindre vattensalamander är det bara 2012 och 2015 som fler djur observerades. Det hänger troligen samman med att det var klart väder, ingen uppgrumling av håvande barn och att rotfilt tagits bort längs delar av strandkanten vilket skapat en klarare vattenspegel som underlättar inventeringen. Det kan också vara en spegling i ökning av populationsstorleken.

Vid en motsvarande inventering den 10 maj 2019 observerades 70 större och 114 mindre vattensalamandrar. (Fig 5). Det året var våren torr och kall vilket avspeglades i att relativt få djur återfanns i plaskdammen. Under inventeringskvällen var vattnet i början av inventeringen uppgrumlat av håvande barn, vilket också kan ha påverkat resultatet.

Vid en motsvarande inventering den 4 maj 2018 observerades 174 större och 316 mindre vattensalamandrar. Det var det största antalet observerade större vattensalamandrar hittills. 75 av dessa 174 salamandrar noterades i det nygrävda området där det var fri vattenspegel, något som underlättade såväl leken för salamandrarna som inventeringen.

Vid en motsvarande inventering den 5 maj 2017 observerades 50 större och 137 mindre vattensalamandrar.

Den 13 maj 2016 observerades 51 större och 422 mindre vattensalamandrar.

Den 8 maj 2015 observerades 91 större och 1292 mindre vattensalamandrar observerades, vilket är det högsta noterade antalet mindre vattensalamandrar hittills.

Den 9 maj 2014 observerades 51 större och 302 mindre vattensalamandrar. Ungefär en tredjedel av de större vattensalamandrarna påträffades på land, under sin vandring ner till Olovslundsdammen. Alla mindre vattensalamandrar påträffades strandnära i Olovslundsdammen.

3 maj 2013 observerades 5 större och 181 mindre vattensalamandrar. Den 4 maj 2012 hittades 91 större och 838 mindre vattensalamandrar. Den 6 maj 2011 hittades 36 större och 360 mindre vattensalamandrar. Den 7 maj 2010 hittades 3 större och 143 mindre vattensalamandrar. Den 9 maj 2009 hittades 63 större och 445 mindre vattensalamandrar. Den 8 maj 2008 hittades 8 större och 328 mindre vattensalamandrar. I maj 2007 hittades 15 större och 246 mindre vattensalamandrar (Fig 5).

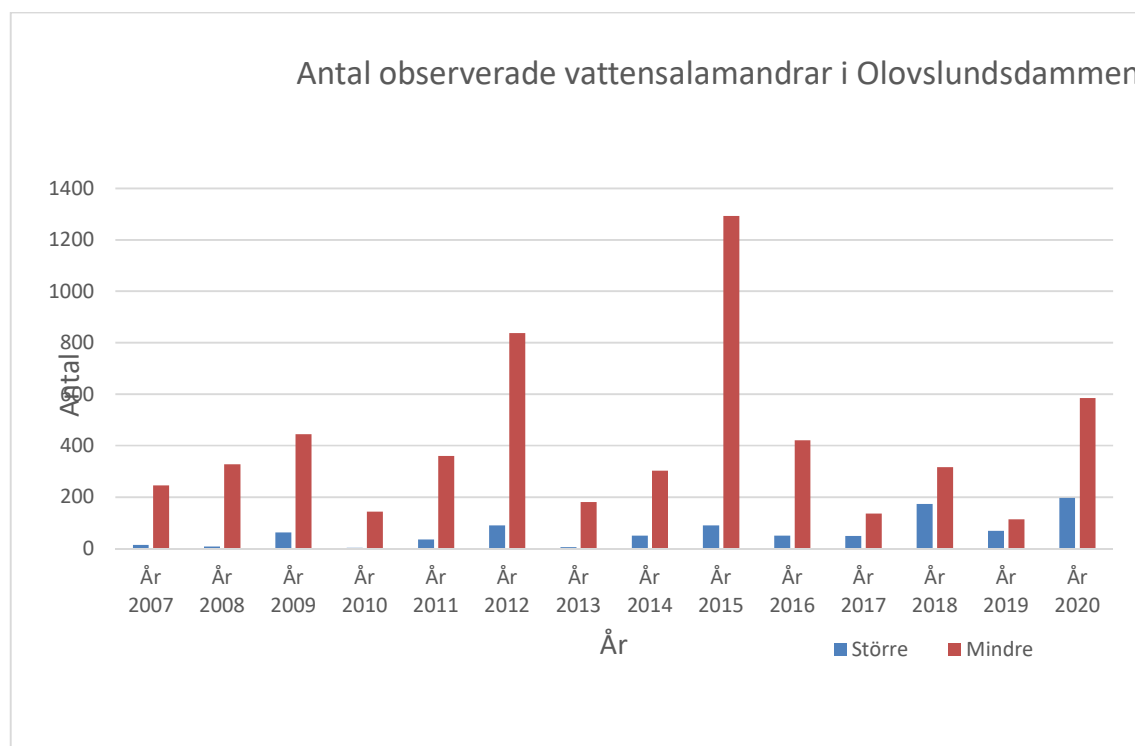
2015 års inventeringsresultat är alltså det högsta hittills. Det var relativt klart vatten och god vattentillgång i naturdammen vilket underlättade inventeringen. Det kan också vara en spegling av att populationsstorleken i dammen faktiskt har ökat tack vare de senaste årens insatser. Även 2016 observerades relativt många salamandrar.

Att så pass få salamandrar observerades 2013 berodde framför allt på den sena våren och islossningen, som innebar att många salamandrar inte hade påbörjat sin vårvandring vid tiden för inventeringen. Den sena islossningen medförde också att vattnet i naturdammen fylldes på sent, varvid en lergrumling kvarstod vid inventeringstillfället den 3 maj, något som försvårade den visuella lampinventeringen. En liknande situation inträffade år 2010, då vattnet i naturdammen också fylldes på för sent. Innan vattnet fylldes på år 2010 var vattentillgången i naturdammen dålig vilket kan ha medfört en tillfällig minskning av populationsstorleken i dammen. Det skulle kunna vara en förklaring till att färre djur

observerades 2011 och 2010 än 2009. Det var också något färre djur som räddades från plaskdammen 2011 jämfört med tidigare år (se ovan).

2008 var vattnet tämligen grumligt, vilket försvårade inventeringen, men mycket tyder ändå på att populationen ökade fram till och med 2009 tack vare de insatser som gjorts 2008 och 2009.

2012 års inventeringsresultat var också relativt högt. Precis som 2016 var det relativt klart vatten, vilket underlättade inventeringen och vattentillgången i naturdammen var bättre än 2010. Men det kan också vara en spegling av en ökad populationsstorlek. Antalet återfunna större vattensalamandrar i plaskdammen var dock lägre än 2008-2010.

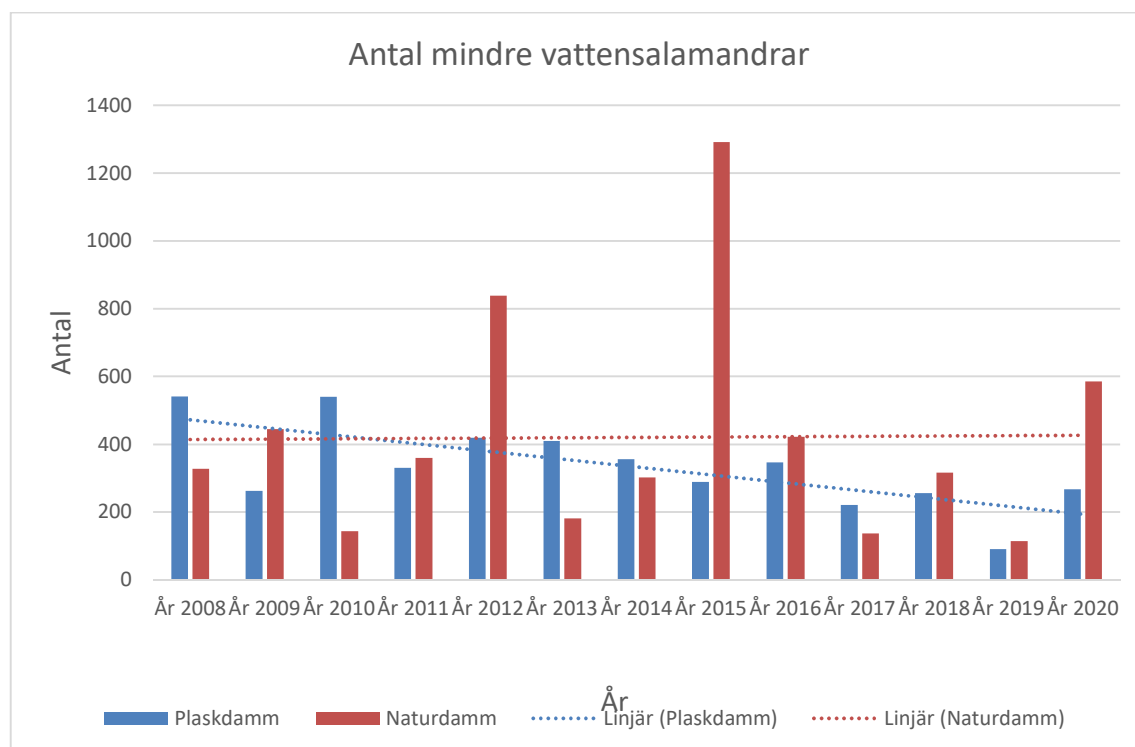
Figur 5. Antal observerade vattensalamandrar i naturdammen i Olovslund i inventeringen vid de årliga salamanderkvällarna i maj under åren 2007-2020. De blå staplarna visar antal större vattensalamandrar, de röda antal mindre vattensalamandrar.

Jämförelse mellan kartläggningen i plaskdammen och inventeringen i naturdammen

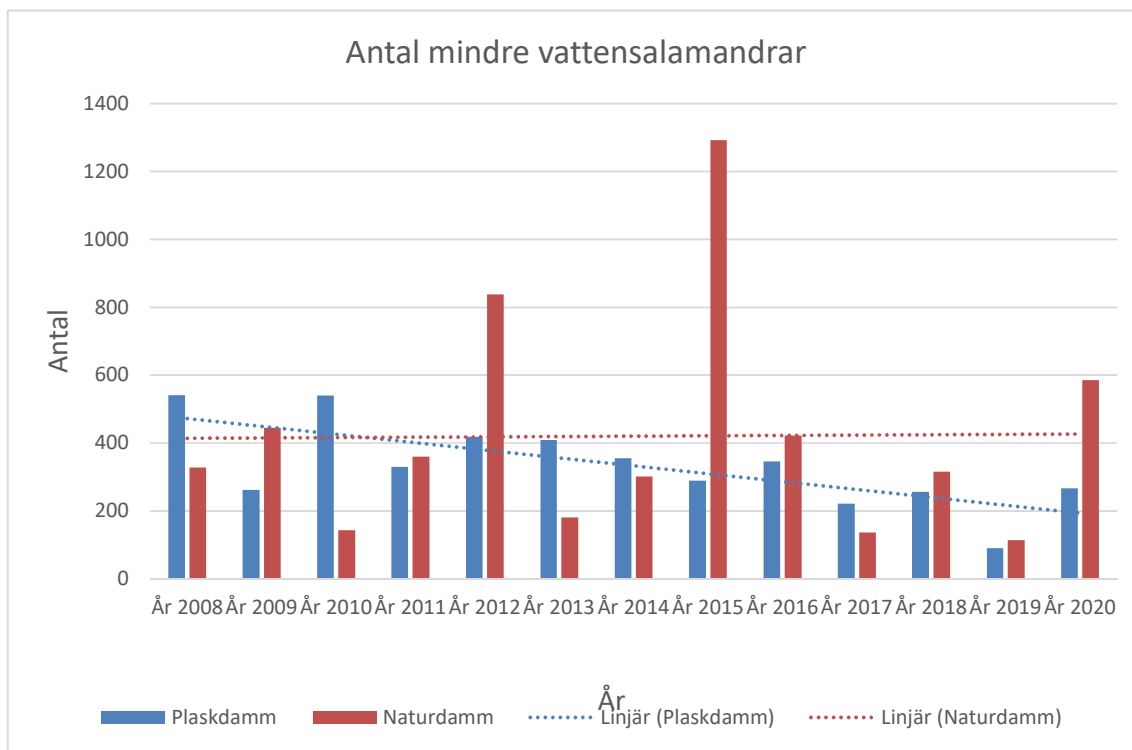
Ett sätt att analysera resultaten från kartläggningen och inventeringarna är att lägga in data i samma diagram med trendlinjer. (Fig 6 och 7). När det gäller större vattensalamander visar det att antal påträffade djur i plaskdammen minskat under kartläggningsperioden medan antal inventerade större vattensalamandrar har ökat. (Fig 6). När det gäller mindre vattensalamander ser vi också en minskning av antal djur som påträffats i kartläggningen och en svag ökning av antal inventerade djur i

naturdammen. Som beskrivits ovan så finns det en del osäkerhetsfaktorer vid inventeringen, även om de utförts med samma metod och vid ungefär samma tidpunkt på dygnet och våren varje år. Faktorer som inverkar är grumlighet i vattnet, hur observanta inventerarna är och risk för att samma djur observeras flera gånger. Inventeringen sker längs strandkanten vilket innebär att de djur som befinner sig i andra delar av dammen troligen inte observeras vid inventeringen. Det resultat vi får vid den publika inventeringen av naturdammen är troligen underrepresenterat jämfört med det verkliga antalet djur i dammen.

Resultaten är inte statistiskt säkerställda, men tyder på att det har skett en ökning av populationen större vattensalamander i Olovslundsdammen under mätperioden, vilket är rimligt med tanke på att en så pass stor del av populationen årligen räddats från plaskdammen. Det borde också ha medfört en större ökning av populationen mindre vattensalamander, men dels kan dessa salamandrar vara svårare att upptäcka vid den publika inventeringen, dels är det inte lika stor andel av denna population som räddats i plaskdammen och dels kan den ökande populationen av större vattensalamander ha påverkat den mindre arten. Större vattensalamander är känd för att kunna predera på mindre vattensalamander, vilket även observerats vid inventeringarna.

Figur 6. Jämförelse mellan kartläggningen av större vattensalamander i plaskdammen och inventeringen av större vattensalamander i Olovslundsdammen (naturdammen). De blå staplarna visar antal djur som påträffats i plaskdammen och de röda staplarna visar antal djur som observerats vid inventeringen i naturdammen. De inlagda linjerna indikerar att antal påträffade större vattensalamandrar i plaskdammen minskat under kartläggningsperioden 2001-2020 medan antal större vattensalamandrar som inventerats i naturdammen ökat under samma period.

Figur 7. Jämförelse mellan kartläggningen av mindre vattensalamander i plaskdammen och inventeringen av mindre vattensalamander i Olovslundsdammen (naturdammen). De blå staplarna visar antal djur som påträffats i plaskdammen och de röda staplarna visar antal djur som observerats vid inventeringen i naturdammen. De inlagda linjerna indikerar att antal påträffade mindre vattensalamandrar i plaskdammen minskat under kartläggningsperioden 2001-2020, medan de indikerar en svag ökning av antal mindre vattensalamandrar som inventerats i naturdammen under samma period.

Slutsatser och förslag till uppföljning

Då Olovslund med sin parkdamm hyser en av Stockholms stads största salamanderpopulationer är det viktigt att populationen stärks och utvecklas, både för sin egen skull, men också för att kunna bidra till att stärka groddjursfaunan på andra platser i staden. Olovslundsdammens större vattensalamandrar har hittills utgjort källpopulation för återintroduktion av denna art både i Judarskogens och Kyrksjölötens naturreservat där den tidigare försvunnit – i båda fallen med lyckat resultat. Det är inte otänkbart att Olovslunds salamandrar kan behövas till liknande projekt även i framtiden.

Båda salamanderarterna vid Olovslund är fridlysta enligt nationell lagstiftning (artskyddsförordningen) och för den större vattensalamandern gäller även ett strikt skydd via internationell lagstiftning (EU:s habitatdirektiv). Olovslundsskolan har av länsstyrelsen fått dispens från artskyddsförordningen för att kunna samla in och flytta salamandrarna. Skyddet är ännu en anledning till att det är viktigt att skötselplanen för Olovslundsdammen följs och att vattenförsörjningen tryggas under hela lekperioden, samt att salamandrarna prioriteras i förvaltningen av hela parkområdet. I år sjönk vattennivån alarmerande snabbt under våren och i början av maj var

det extremt lågt och vattenspegel saknades helt närmast strandkanten. Som påpekats ovan försvårade detta inventeringen, men framför allt medför ett för lågt vatten att salamandrarnas lek äventyras.

Räddningsinsatserna har inneburit att sammanlagt 1 403 större och 4 329 mindre vattensalamandrar räddats under perioden 2008-2020. Dessutom har de gett en värdefull kartläggning av vandringsmönstret hos Olovslunds salamanderpopulationer under våren, från landhabitat till lekmiljöer.

Samarbetet med Olovslundsskolan är mycket lyckat och eleverna har tillsammans med sina lärare Elisabet Söderlund och Christina Lindqvist gjort fantastiska räddningsinsatser för salamandrarna och projektet. Genom sitt praktiska arbete har eleverna fått goda kunskaper om groddjur och värdet av biologisk mångfald i allmänhet och salamandrarna i Olovslundsdammen i synnerhet. Det innebär också att de kringboende har fått en ökad förståelse för salamandrarna. Enligt Elisabet Söderlund så kunde man förr se hur folk håvade upp salamandrar från dammen och tog hem till sina trädgårdar, något som inte förekommer längre, utan numera är de kringboende rädda om salamandrarna (Elisabet Söderlund, pers komm., okt 2017). Studenter vid Stockholm Resilience Centre på Stockholms universitet har under våren 2014 studerat det lokala natur- och miljöengagemanget vid Olovslundsdammen. I sin rapport skriver de att skolans arbete med salamandrarna är en av de viktigaste drivkrafterna bakom det starka lokala engagemang för Olovslundsdammens salamandrar som de har observerat i sina studier (Erika Kriukelyte, Ayoub Hameedi, Stefania Castelblanco & Carla Alexandra, Civic engagement in nature conservation – Olovslund pond, Bromma, 2014). Det är därför av yttersta vikt att detta samarbete kan fortsätta och permanentas. Om skolans engagemang skulle upphöra måste det till en annan lösning, exempelvis i form av en gjuten ramp i den ände av plaskdammen som vetter mot naturdammen.